

Vg. Urg., 10.2, § 20); 1250: *Sanauja* (ib., § 25); 1359: *Sanabuja* (CoDoACA XII, 54); 1585: *Sanahuiga* (CCandi, Mi. Hi. Ca. II, 84).

I noms de barons: Petrus de *Sanauga* (Cart. St. Cu. III, 143); 1146: Radulfus *Seneugia* (Albon, *Templ.*, 270); 1159: Petri de *Sanaguia* (Cart. Tavèrnoles, 147. 24); 1178: Petri de *Sanauga* (Cart. Poblet, p. 70); 1181: Bg. de *Sanahugia*, Guerau de *id.* i Pere de S., en diversos documents de templers de l'Ebre (Font Rius, C. d. p., §§ 164, 165 i pp. 616 i 859); 1207: A. de *Sanaogia* (Cart. de Poblet, p. 220); 1280: Andreu *Sanaoia* i R. de *id.*, docs. de Lda. (BABL VII, 168).

L'ETIM. ja va ser explicada en E.T.C., 169-71, dins el conjunt dels compostos bascoïdes formats amb el proto-basc -göIA 'dalt, damunt' (E.T.C. I, 155 ss.)¹: ja hem observat que entre les mencions ant. n'hi ha algunes en -oja amb ó i alguna en -goia amb la -g- conservada; que en la major part dels casos ja s'havia perdut entre a i o, fet normal en fonètica catalana.

El primer component tindria en les fases més antigues del basc la forma ÇANI-, i amb un significat entorn de la idea de 'vigilant, guardià, guaita'; posteriorment çain- (Mitxelena, *Apell.*, § 597); amb accs. secundàries, com a Eibar «zan: nervio, buril muy fino que se emplea en ciertos trabajos» (*Euskera* III, 157).

El compost etimològic ÇANI-GOIA, pròpiament 'dalt de la guaita o guàrdia', designà, doncs, un dels castells o guàrdies, que hem vist documentats en els docs. més antics de *Sanauja*, quan la línia del Riu Bragós, tirant cap a Guissona, constituïa el front de lluita amb els moros; i pogué aplicar-se en particular al castell de l'Aguda, que és entremig de Vilanova i Sanauja, i damunt d'aquesta vila; o a un altre damunt la vila mateixa. Junt amb l'evolució de la -i- en a (*Sanez* > *Sanauja*) hi hagué també metàtesi -a-ez > -e-az: d'on la forma *Senauja* que hem constatat en diverses mencions medievals, i en la pron. *senauza* dels pobles de dialecte occidental, com *Cabanabona*.²

Un altre compost de Çani- en Çanui (art. *Açanui*, vol. II, s. v.).

D'un altre compost del mateix mot bc. çani- és probable que vingui el nom d'un llogaret de la Cerdanya central, agre. al mun. de Das: SANAVASTRE, 7 k. al SO. de Puigcerdà, una mica apartat a l'esq. del Segre.

PRON.: *sənabástrə* a Puigcerdà (Casac. 1920), i a les enqs. de 1935 a Das, Grus, Ger etc. (IX, 68 ss.).

MENCIONS ANT. 839, Acta C. SdUrg.: *Sanauster* (i *Senabastre* en el Capbreu) (ed. PPujol, n.º 192); 1011, butlla de Sergi IV per a Cuixà: «--- in villa *Adacio* --- alodem in villa *Senavastre* --- *Pratis* --- *Oruç* --- *Rivi* --- *Tarteria* ---» (*MarcaH.*, col. 980.8f.); 1037: «--- in ape. de *Sanauastra*» (SerraV., *Pinós Mtpl.* III, 98); 1040: «in comit. Cerd., in villa voc. *Sanavastre*» (Cart. Tavèrnoles, 70.153); 1042: «in appe. de villa *Sanavastre*» (id., 75.9); 1043: *villa Sanavastre* (bis) (Cart. id., 76.20.21); 1044: *Sanavastre* (SerraV., o. c. III, 99n.); 1064: «in *Sanavastro*» (SerraV., III, 103); 1079: «--- *Ger* --- *Rivo Fred* --- duos mansos qui sunt

in *Sanavastre* et unum in *Adaz*» (Cart. Tav., 93.20). S. XII. 1108: «in lo. nom. *Sanavastre*» (SerraV., o. c. III, 106); 1108-80: *Sanavastre* (Cart. Tavèrnoles, 129. 18); 1178: Petri de *Sanavastre* (Cart. de Poblet, p. 195); 1359: *Sanavaster* (CoDoACA XII, 85); 2a. meitat S. XIII: *Senavastre* (Delcor, *Sefarad* 1966, 32 ss.); 1381: «J. D. del mas *Vallaura de Sanavastre*» (SerraV., III, 262).

Ponsich (*Top.*, 155) no fa gaire més que confirmar bon nombre d'aquestes mencions, afegint-hi alguna altra cita de la grafia *Sanavastre* aa. 1032, 1094 etc.

ETIM. És d'origen basc com la gran majoria dels noms dels pobles de Cerdanya. És formació paral·lela a la de *Sanauja*: çani combinat amb el bc. *bazter* «margen, linde, terreno contiguo»; el mateix que entra en la formació dels noms de *Bestracà* i *Basterra* a la Garrotxa (veg. art. en el vol. II). Era mot del basc de tots temps i molt productiu en toponímia (*Basterretxea* etc.), i en derivats com *bazterrek* 'del racó', que trobem documentat pel NP navarrès Garcea *Vaquerreo* en documents de 1148, 1277 i ja abans (Mitxelena, *Fo. Li. Va.* I, 39, 40).

ÇANI-BÁZTER significaria, doncs, 'el racó de la guaita'. També aquí hi hagué metàtesi de les vocals àtones **Sanez* > *Senav*, com apareix encara grafiat en l'autoritratz manuscrit de la butlla de 1011, en el capbreu de l'Acta de 839 (les dues mencions més antigues) i encara en una del S. XIII.

Rebutgem com absurda (morfològicament etc.) l'etim. de Mn. Segura, d'un NP II. NEVASTER (II. *Naeivius*) (acceptada en BDLC II, 357). Tampoc s'explícara partint (amb alguna rebuscada derivació) del II. SINAPEM 'mostassa', atesa la -v- constant, i *San-*, quasi constant, de les mencions antigues, des del S. IX.

Hi ha encara un nom amb *San-* inicial, que haurem d'estudiar ací, per veure si pot venir d'un compost semblant o relacionat. LA NATA, que alguns diuen encara *Sanata*, església i veïnat en el Vallès, agre. a Palautordera, entre aquest poble i Vilamajor (St. Antoni de ---).

PRON.: *lənátə*, 1933 (exc. 210; Ll. i, 48): no en tinc nota però crec haver oït també *Sanata*.

MENCIONS ANT. 1003: *Senata* (Cart. St. Cugat III, 37); 1134: «loco que vocatur *Mugent* --- parochie S. Saturnini de *Collo de Sabadel* --- in *Senata*» (Albon, *Cart. du Temple*, § 90, p. 68); 1176: «--- *Campins* --- Sti. Joannis de *Sanata* ---» (així MiretS., *Templ.*, 163, n. 2); però potser és més exacta la forma *Senata* que troba Kehr en un doc. del mateix any (que deu ser idèntic) (*Papsturk.*, p. 1176); 1235: «Bernard de *Senata* firma en la donació a Roca-rossa del mas de Vila-rasa, par. Sti. Petro Villamajoris» (Cart. Roca-rossa, § 173, 303.1f.).

De les mencions medievals resulta unànime (o quasi) la forma *Sanata*, amb s- i -e-; és clar que, pron. *sənátə*, semblava contenir l'article vulgar *sa* (IPSA) i per això se n'ha fet avui *La Nata*. Però en realitat no hi pot haver aquest article, ni l'altre, car, si ho fos, en els docs. hi hauria ç- amb a i amb ç, que llavors en-